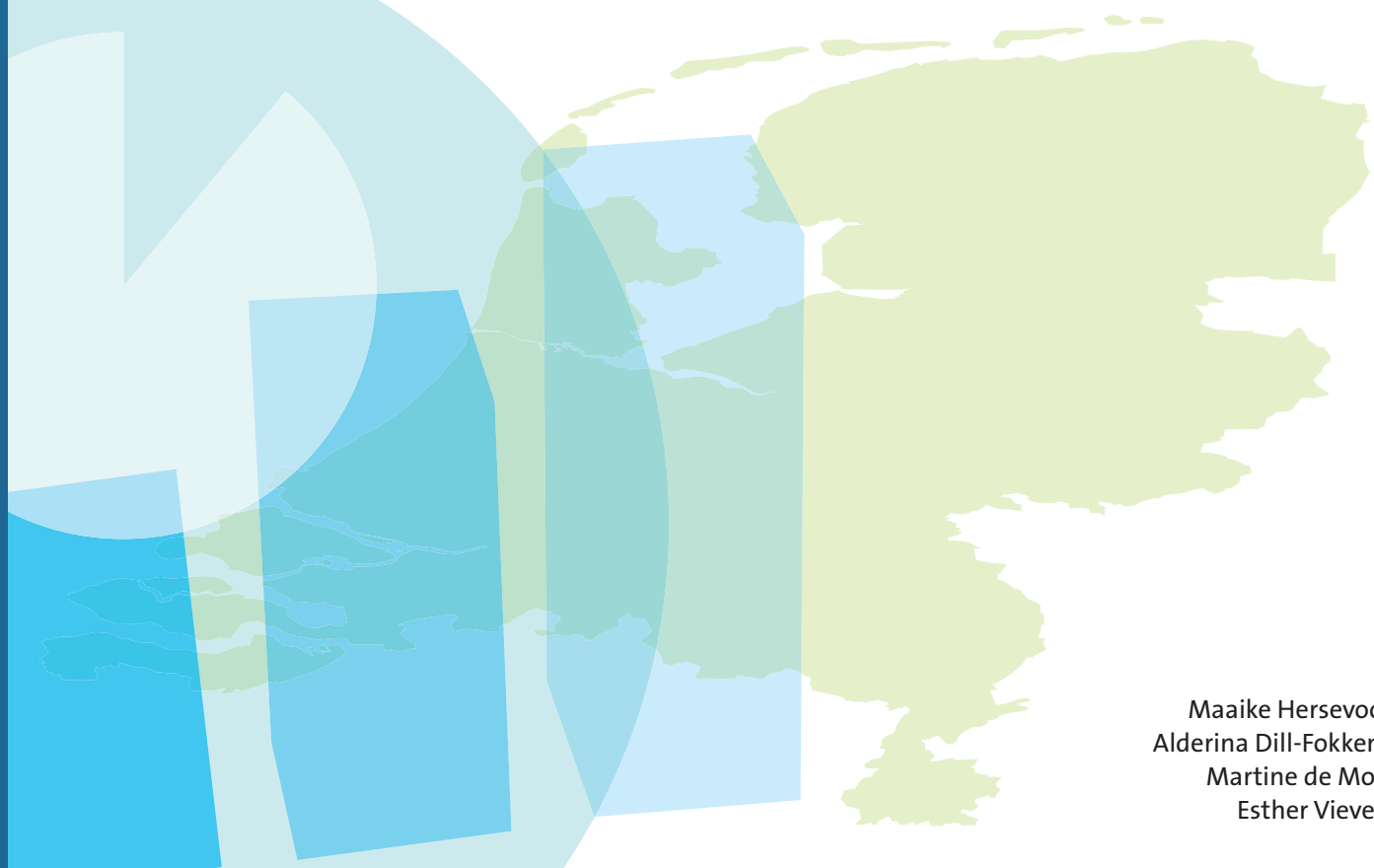

Witte vlek op pensioengebied 2007

09

Maike Hersevoort
Alderina Dill-Fokkema
Martine de Mooij
Esther Vieveen

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2007–2008	= 2007 tot en met 2008
2007/2008	= het gemiddelde over de jaren 2007 tot en met 2008
2007/'08	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2007 en eindigend in 2008
2005/'06–2007/'08	= oogstjaar, boekjaar enz., 2005/'06 tot en met 2007/'08

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek - Grafimedia

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

ISSN: 1877-3028

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2009.
Vereenvoudiging is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Dankwoord

Bij het tot stand komen van deze publicatie hebben wij dankbaar gebruik gemaakt van de expertise van Martin Schoevaars (Belastingdienst, Centrum voor proces en productontwikkeling, sector Onderzoek en Marketing), Patrick Colijn (De Nederlandsche Bank NV, Divisie Statistiek & Informatie, Afdeling Verzekeraars- en pensioenfondsenstatistieken), Marije van de Grift, Elisabeth Eenkhoorn, Harrie Hartman, Ton van Maanen, Michiel Heerschop, Henrico Witvliet, Marjolijn Trijssenaar, Joyce Jongen-Ernst en Carlo Schmitz (Centraal Bureau voor de Statistiek).

Inleiding

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) streeft ernaar zicht te houden op de ontwikkeling van de zogenaamde witte vlek op pensioengebied. Informatie over de witte vlek wordt periodiek aan de Tweede Kamer geleverd, met thans een frequentie van eens in de tien jaar. Het ministerie heeft aan de Tweede Kamer toegezegd om in het najaar van 2009 gegevens aan te bieden over de witte vlek.

Onder de witte vlek verstaan we de werknemers zonder een pensioenregeling die uitgaat van de werkgever (tweede pijler). Dit kunnen zowel werknemers zijn die wel werkzaam zijn bij een bedrijf dat een pensioenregeling aanbiedt maar die niet deelnemen aan deze pensioenregeling, als werknemers die werken bij een bedrijf dat geen pensioenregeling aanbiedt. De bedrijven die geen pensioenvoorziening kennen die van de werkgever uitgaat, worden witte werkgevers genoemd.

Het Centrum voor Beleidsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS-CvB) heeft in opdracht van SZW de witte vlek in 2007 in kaart gebracht. Dit rapport bevat de tabellenset met uitkomsten van het onderzoek, beschrijft de onderzoeksmethode, de kwaliteit van de uitkomsten en de vergelijkbaarheid van de uitkomsten met eerder onderzoek. Het rapport bevat geen analyse van de uitkomsten.

Eerder onderzoek

In voorgaande rapportages is de witte vlek door andere onderzoeksbureaus in kaart gebracht. De toenmalige Pensioenkamer heeft een onderzoek naar de witte vlek in 1985 uitgevoerd¹. Tien jaar later bracht Research voor Beleid de witte vlek in 1996 in kaart². Het meest recent heeft de Sociaal-Economische Raad (SER) de witte vlek in 2001 onderzocht met een quick scan³.

Dit onderzoek sluit qua populatie en uitsplitsingen zoveel mogelijk aan bij het onderzoek van Research voor Beleid naar de witte vlek in 1996. Door verschillen in de gegevensbronnen is het niet mogelijk om exact dezelfde indelingen en uitsplitsingen te geven. Bovendien zijn de cijfers niet zondermeer vergelijkbaar vanwege verschillen in de onderzoeksmethoden. Een gedetailleerde beschrijving van de overeenkomsten en verschillen is te vinden in de paragraaf 'Vergelijkbaarheid met onderzoek witte vlek 1996'.

Leeswijzer rapport

Het rapport start met een beschrijving van de onderzoeksmethode op hoofdlijnen. Een gedetailleerde uitwerking van de onderzoeksmethode is opgenomen in bijlage 1. De

---

¹ 'Witte vlekken op pensioengebied. Onderzoek naar het ontbreken van aanvullende pensioenvoorzieningen'. Pensioenkamer, Den Haag, februari 1987.

² 'Witte vlekken op pensioengebied. Stand van zaken 1996 en vergelijking met 1985'. Research voor Beleid, Leiden, juli 1997.

³ 'Rapport Witte vlekken op pensioengebied, quick scan 2001'. SER, Den Haag, februari 2002.

paragraaf 'Kwaliteit van de uitkomsten' beschrijft de sterke punten en aandachtspunten van de methode en de uitgevoerde controles op de betrouwbaarheid van de cijfers. In de paragraaf 'Vergelijkbaarheid met onderzoek witte vlek 1996' worden de overeenkomsten en verschillen in beide onderzoeksmethodes toegelicht. Het rapport eindigt met een opsomming van de gebruikte begrippen en afkortingen.

Inhoud tabellen

Uitkomsten over de witte vlek in 2007 staan in de tabellenset achterin in dit rapport. De tabellen beschrijven de witte vlek zowel in absolute aantallen als in percentages. De meeste tabellen gaan over werknemers van 25 tot en met 64 jaar met een fiscaal jaarloon boven het wettelijk minimum loon (WML). In tabel 1 en tabel 5 staan ook gegevens over werknemers van 21 tot en met 24 jaar.

Werknemers met een fiscaal jaarloon onder het WML zijn in de meeste tabellen uitgesloten omdat werknemers met inkomsten onder de franchisegrens geen pensioen opbouwen. Zie de paragraaf 'Onderzoekspopulatie' voor een uitgebreidere toelichting. Werknemers van 21-24 jaar zijn in de tabellen apart weergegeven omdat het in 1996 voor werkgevers niet verplicht was een pensioenregeling aan te bieden aan werknemers onder de 25 jaar. Met de wijziging van de pensioenwet is de leeftijdsgrens verlaagd naar 21 jaar.

Tabel 1 geeft de omvang van de witte vlek voor werknemers (21-64 jaar) met een baan en inkomsten boven het WML. De totalen worden uitgesplitst naar achtergrondkenmerken van de werknemers en bedrijven en apart weergegeven voor 21-24 jarigen en 25-64 jarigen.

Tabel 2 zoomt in op de witte vlek bij 25-64 jarigen met een baan en inkomsten boven het WML. De tabel is vergelijkbaar met tabel 1, alleen worden nu apart resultaten getoond voor mannen en vrouwen.

Tabel 3 laat voor de witte vlek bij 25-64 jarigen met een baan en inkomsten boven het WML zien welk deel van de witte vlek werkzaam is bij een witte werkgever. Ook hier wordt uitgesplitst naar achtergrondkenmerken van werknemers en bedrijven.

Tabel 4 is een overzichtstabel waarin de omvang van de witte vlek bij werknemers tussen 21 en 64 jaar wordt gegeven. In deze tabel worden ook werknemers met inkomsten onder het WML meegenomen.

Tabel 5 toont het percentage witte werkgevers, uitgesplitst naar bedrijfskenmerken.

Beschrijving van het onderzoek

Onderzoeksmethode

Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle werknemers van 21 tot en met 64 jaar die ultimo 2007 een baan in loondienst hadden. Werknemers die werkzaam waren in het buitenland, die een eigen bedrijf hadden of directeur groot aandeelhouder waren, behoren niet tot de onderzoekspopulatie. Daarnaast zijn werknemers uitgesloten die werkzaam zijn in de volgende bedrijfstakken (indeling gebaseerd op de Standaard Bedrijfsindeling (SBI)):

- werkgevers-, werknemers- en beroepsorganisaties; levensbeschouwelijke en politieke organisaties; overige ideële organisaties e.d. (SBI 91),
- overige dienstverlening (SBI 93),
- particuliere huishoudens met personeel in loondienst (SBI 95),
- extra-territoriale lichamen en organisaties (SBI 99),
- werknemers die werken bij de sociale werkvoorziening (SBI 36631).

Werknemers in deze bedrijfstakken behoren niet tot de onderzoekspopulatie om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de onderzoekspopulatie van het onderzoek naar de witte vlek in 1996.

Werknemers met inkomsten onder de franchisegrens bouwen geen pensioen op. Omdat de franchisegrens per pensioenfonds verschilt en afhankelijk is van het aantal gewerkte uren is het binnen dit onderzoek niet mogelijk per persoon vast te stellen of hij of zij vanwege inkomsten onder de franchisegrens geen pensioen opbouwt. In tabellen 1 tot en met 3 zijn werknemers met een fiscaal jaarloon onder het WML niet meegenomen. Hiermee worden nagenoeg alle werknemers met inkomsten onder de franchisegrens uitgesloten. Omdat niet gecorrigeerd wordt voor het aantal gewerkte uur kunnen echter ook werknemers met een deeltijdbaai zijn uitgesloten, terwijl zij wel jaarinkomsten boven de franchisegrens hebben. In tabel 4 zijn alle werknemers opgenomen, ook werknemers met inkomsten onder de franchisegrens.

In de tabellen 2 en 3 is de populatie beperkt tot werknemers van 25-64 jaar. In de overige tabellen zijn ook werknemers van 21-24 jaar opgenomen. Werknemers van 21-24 jaar zijn in de tabellen apart weergegeven omdat het in 1996 voor werkgevers niet verplicht was een pensioenregeling aan te bieden aan werknemers onder de 25 jaar. Met de wijziging van de pensioenwet is de leeftijdsgrens verlaagd naar 21 jaar.

Bronbestanden

Voor dit onderzoek zijn de volgende bronbestanden gebruikt.

Polisadministratie 2007

De polisadministratie bevat gegevens over inkomstenverhoudingen uit de loonaangiften van werkgevers en andere inhoudingsplichtigen. Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) beheert deze administratie. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een bestand, gebaseerd op de polisadministratie, met alle banen die bestaan ultimo 2007. De bedrijfsgegevens zijn bepaald ultimo 2007. De loongegevens zijn totalen over heel 2007.

Gegevens over banen, fiscaal jaarloon en afgedragen pensioenpremie zijn afkomstig uit de polisadministratie, de economische activiteit van een bedrijf en grootte van een bedrijf zijn opgenomen in de polisadministratie vanuit het Algemeen Bedrijven Register (ABR).

GBA-BUS 1995-2008

De Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) is een geautomatiseerd persoonsregistratiesysteem van de gemeenten en in werking sinds 1 oktober 1994. In principe staan alle inwoners van een Nederlandse gemeente in de basisadministratie ingeschreven. Gegevens als geboortedatum, geslacht, geboorteland, adres, maar ook huishoudsamenstelling en immigratie/emigratie worden in de GBA geregistreerd.

Gegevens over leeftijd, geslacht en herkomstgeneratie zijn afkomstig uit de GBA.

Basisbestand uitkering re-integratie werk 2001-2008

Het basisbestand is een gecombineerd bestand, samengesteld op basis van diverse registraties op het gebied van banen, uitkeringen of re-integratie. Het doel van het basisbestand is het creëren van een eenduidige samenhangende set van gegevens per persoon over uitkeringen, re-integratie en werk over de periode vanaf 2001. Per persoon zijn per maand indicatoren samengesteld die aangeven of er in die maand sprake was van een uitkering, CWI-inschrijving, (start) re-integratie en/of werk.

Gegevens over het wel of niet ontvangen van een arbeidsongeschiktheidsuitkering (AO-uitkering) zijn afkomstig uit het basisbestand.

Algemeen Bedrijven Register

In het ABR zijn alle in Nederland gevestigde bedrijven (bedrijfseenheden) opgenomen. Een bedrijfseenheid is onderdeel van een onderneming en wordt gekenmerkt door autonomie en externe gerichtheid. Over elke bedrijfseenheid is een aantal gegevens beschikbaar, zoals de economische activiteit en de grootte van het personeelsbestand. Het ABR dient vaak als steekproefkader voor de enquêtering van bedrijven.

Het ABR is gebruikt bij het identificeren van werknemers met een regeling voor premievrij pensioen.

Pensioenfondsen premievrij pensioen 2006 en 2007

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft voor 2006 en 2007 een overzicht geleverd van alle pensioenfondsen met een regeling voor premievrij pensioen. Het overzicht bevat de namen van de pensioenfondsen met daarbij aangegeven om wat voor soort pensioenfonds het gaat.

De namen van de pensioenfondsen zijn gebruikt bij het identificeren van werknemers met een regeling voor premievrij pensioen.

Enquête Werkgelegenheid en Lonen (EWL) 2005

De EWL is een grootschalige enquête onder bedrijven en instellingen, waarmee gegevens over banen, lonen en arbeidsduur worden verzameld op zowel bedrijfsniveau als op werknemersniveau. Tot de doelpopulatie van de EWL behoren alle bedrijven en instellingen met personeel, maar niet alle bedrijven worden geënquêteerd. In de EWL zijn het openbaar bestuur en het onderwijs oververtegenwoordigd. Banen binnen deze sectoren zijn vrijwel integraal opgenomen in de EWL. Vanaf het statistiekjaar 2006 is de EWL vervangen door de polisadministratie.

De EWL is gebruikt om onderscheid te maken tussen spaarloon en pensioenpremie in het geval dat dit onderscheid niet op basis van de polisadministratie te maken was.

Onderzoeksopzet

Deze paragraaf beschrijft de onderzoeksopzet op hoofdlijnen. Bijlage 1 bevat een gedetailleerde beschrijving van stap 1 tot en met stap 4.

Het onderzoeksbestand is een koppeling van de polisadministratie met de GBA en het basisbestand. Het onderzoeksbestand bevat banen van werknemers – een persoon kan meerdere banen hebben. Per baan zijn zowel persoonsgegevens bekend (uit GBA en basisbestand), als gegevens over het bedrijf (economische activiteit van het bedrijf en grootteklasse van het bedrijf), als gegevens over de baan zelf (loongegevens over heel 2007).

Stap 1. Per baan is op basis van de loongegevens bepaald of de persoon pensioenpremie afdraagt. Op basis van de gegevens uit de polisadministratie kan niet met zekerheid worden bepaald of in een baan sprake is van pensioenpremieafdracht. Het is alleen mogelijk om onderscheid te maken naar:

- zeker geen pensioenpremie afgedragen;
- zeker pensioenpremie afgedragen;
- misschien pensioenpremie afgedragen, maar misschien alleen deelname aan een spaarloonregeling.

Stap 2. Met de loongegevens wordt alleen pensioenopbouw herkend waar de werknemer aan meebetaalt. Er zijn echter ook werknemers die gebruik maken van premievrij pensioen, waar de werkgever de volledige pensioenopbouw betaalt. Daarnaast zijn er in een aantal bedrijfstakken verplichte bedrijfstakpensioenen waar in principe alle werknemers aan deelnemen (tenzij het bedrijf een minstens vergelijkbare pensioenregeling verzorgt). In al deze gevallen hoort de werknemer niet tot de witte vlek.

Door combinatie van de gegevens over de premieafdracht, het premievrij pensioen en bedrijfstakpensioen worden de banen verdeeld naar:

- zeker wel witte vlek (zeker geen pensioenpremie afgedragen, geen premievrij pensioen en geen bedrijfstakpensioenfonds);

- zeker geen witte vlek (zeker pensioenpremie afgedragen of wel premievrij pensioen of wel bedrijfstakpensioenfonds);
- misschien witte vlek (misschien pensioenpremie afgedragen en geen premievrij pensioen en geen bedrijfstakpensioenfonds).

Stap 3. Tot nu toe hebben we de gegevens geanalyseerd op baanniveau – het doel is echter het aantal witte werknemers te bepalen, dat wil zeggen het aantal werknemers met in geen enkele baan pensioenopbouw. Daarom wordt het bestand op persoonsniveau gebracht waarbij aan de hand van de gegevens van alle banen bepaald wordt of een werknemer een witte werknemer is.

Stap 4. Om de omvang en achtergrondkenmerken van de witte vlek te bepalen moet een schatting gemaakt worden welk deel van de groep ‘misschien witte vlek’ ook daadwerkelijk tot de witte vlek behoort. Deze schatting gebeurt met behulp van gegevens uit de EWL 2005.

Na stap 4 worden de tabellen met gegevens over het aantal witte werknemers berekend.

Stap 5. Op basis van de gegevens over witte werknemers is bepaald of een bedrijf een witte werkgever is.

- Witte werkgever: alle werknemers behoren zeker tot de witte vlek;
- Geen witte werkgever: minimaal één werknemer behoort zeker niet tot de witte vlek.

Voor de overige werkgevers is het onbekend of er wel of geen pensioenvoorziening is.

Na stap 5 worden de tabellen met gegevens over witte werkgevers berekend.

Kwaliteit van de uitkomsten

Het CBS heeft dit jaar voor het eerst de witte vlek in pensioenen bepaald op basis van gegevens uit de polisadministratie. De gebruikte onderzoeksmethode en de uitkomsten zijn uitgebreid geanalyseerd om te bepalen of de kwaliteit voldoende is om te publiceren. Deze paragraaf beschrijft eerst de uitgevoerde controles op de uitkomsten. Daarna volgen de sterke punten en de aandachtspunten van de onderzoeksmethode. De paragraaf eindigt met een toelichting op de betrouwbaarheidsmarges.

Controles op de uitkomsten

Hieronder volgt een beknopte opsomming van de belangrijkste controles.

- De kwaliteit van de loonvariabelen in de polisadministratie is geanalyseerd.
- De uitkomsten zijn vergeleken met (niet gepubliceerde) uitkomsten over de witte vlek in 2005 op basis van de EWL 2005.
- De uitkomsten zijn vergeleken met de uitkomsten in het rapport ‘Witte vlekken op pensioengebied. Stand van zaken 1996 en vergelijking met 1985’ van Research voor Beleid en het ‘Rapport Witte vlekken op pensioengebied, quick scan 2001’ van de Sociaal-Economische Raad.

- Het aantal deelnemers aan een bedrijfstakpensioenfonds is voor het totaal en een aantal specifieke bedrijfstakpensioenfonds gecontroleerd met het aantal deelnemers dat het bedrijfstakpensioenfonds opgeeft.
- Voor de grootste bedrijven zonder pensioenvoorziening is per bedrijf nagegaan of deze bedrijven een regeling voor premievrij pensioen kennen.
- Er is een schatting van de marges op de uitkomsten gemaakt door koppeling met gegevens afkomstig van pensioenfonds over actieve opbouwers. Zie verderop in deze paragraaf voor meer informatie.
- De uitkomsten zijn besproken met Martin Schoevaars (Belastingdienst, Centrum voor proces en productontwikkeling, sector Onderzoek en Marketing) en Patrick Colijn (De Nederlandsche Bank NV, Divisie Statistiek & Informatie, Afdeling Verzekeraars- en pensioenfondsstatistieken) en experts binnen het CBS.

De analyse van de kwaliteit van de loonvariabelen en de vergelijking met de uitkomsten over de witte vlek in 2005 toont aan dat de kwaliteit van de loonvariabelen in de polisadministratie voldoende is om de witte vlek te schatten. De uitkomsten voor 2007 op basis van de polisadministratie zijn vergeleken met de uitkomsten over 2005 op basis van de EWL – binnen de betrouwbaarheidsmarges zijn de uitkomsten gelijk (witte vlek in 2005 8 procent, marge 6-10 procent, witte vlek in 2007 10 procent, marge 8-13 procent).

Bij het uitvoeren van de overige controles komt een aantal aandachtspunten van de onderzoeksmethode naar voren die hieronder in detail beschreven worden.

Sterke punten onderzoeksmethode

Het onderzoek is gebaseerd op registratiegegevens en niet op een enquête. Dat draagt bij aan de verlaging van de administratieve lastendruk. Er is ook geen kans op selectiviteit van de respons. Bovendien zijn de resultaten in principe tot in groot detail uit te splitsen (er hoeft geen rekening gehouden te worden met steekproefmarges). Uiteraard hangt de mate van uitsplitsing die in de praktijk mogelijk is wel af van de kwaliteit van de gebruikte registraties.

De gebruikte onderzoeksmethode is makkelijk reproduceerbaar en herhaalbaar. De gegevens uit de polisadministratie die noodzakelijk zijn voor deze methode komen ieder jaar beschikbaar – er is geen aparte gegevensvraag nodig.

Aandachtspunten onderzoeksmethode

Daarnaast kent de onderzoeksmethode een aantal aandachtspunten. Deels hangen deze samen met aanloopproblemen bij de start van de polisadministratie. Deels zijn deze inherent aan de methode.

De polisadministratie is in 2006 van start gegaan en kent enige aanloopproblemen. Duidelijk is dit bijvoorbeeld in de kwaliteit van de loonvariabelen – juist de variabelen die cruciaal zijn voor het bepalen van de witte vlek. De loongegevens over 2006 zijn van onvoldoende kwaliteit om de witte vlek in 2006 te bepalen. De loongegevens over 2007

zijn wel van voldoende kwaliteit om uitkomsten te berekenen voor de witte vlek in 2007. Naar verwachting zal de kwaliteit van de loongegevens over 2008 en 2009 vergelijkbaar of beter zijn dan de kwaliteit van de loongegevens in 2007.

Het identificeren van bedrijven met een regeling voor premievrij pensioen gebeurt handmatig en is een koppeling op naam (zie bijlage 1 voor een beschrijving van de methode). Bij 10 procent van de ondernemingspensioenfondsen die premievrij pensioen aanbieden, konden geen bedrijven gekoppeld worden. Bij de overige 90 procent is het niet zeker of ook alle onderliggende bedrijfseenheden behorend bij de onderneming gekoppeld zijn. Hierdoor wordt de witte vlek mogelijk overschat. Daarnaast is de aanname in dit onderzoek dat alle werknemers bij een bedrijf met een regeling voor premievrij pensioen ook hieraan deelnemen. In werkelijkheid hoeft dit uiteraard niet zo te zijn. Hierdoor wordt de witte vlek mogelijk onderschat.

Alle werknemers werkzaam bij een bedrijf in een bedrijfstak met een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds worden niet tot de witte vlek gerekend. Ook al is deelname over het algemeen verplicht, toch hoeft niet elke werknemer ook daadwerkelijk deel te nemen. Het aantal deelnemers aan een bedrijfstakpensioenfonds zoals gevonden in dit onderzoek is vergeleken met het aantal deelnemers dat bedrijfstakpensioenfondsen zelf opgeven. Het totaal aantal deelnemers is vergelijkbaar, per bedrijfstakpensioenfonds zijn er echter wel verschillen in het aantal bekende deelnemers en het aantal deelnemers gevonden in dit onderzoek. Dat betekent dat voor een aantal bedrijfstakken de witte vlek wordt onderschat, en voor een aantal bedrijfstakken de witte vlek wordt overschat.

Werknemers waarvoor de werkgever geen premie inhoudt maar waarvoor de werkgever wel via een rechtstreeks verzekerde regeling bij een verzekeraar een pensioenvoorziening heeft geregeld, worden in dit onderzoek onterecht tot de witte vlek gerekend. Dit leidt tot een lichte overschatting van de witte vlek.

De aandachtspunten die hierboven genoemd zijn, zijn verwerkt in de marges die gegeven worden in de tabellen en de onderdrukking van kleine aantallen. Het volgende aandachtspunt is niet verwerkt in de marges.

Werknemers met uitsluitend een regeling in de derde pijler behoren tot de witte vlek (die immers alleen gaat over regelingen in de tweede pijler) terwijl zij wel een pensioenvoorziening kennen. Het valt te verwachten dat vooral werknemers met een bovenmodaal inkomen regelingen in de derde pijler hebben. De witte vlek bij werknemers met een fiscaal jaarinkomen van meer dan twee keer modaal is inderdaad fors hoger dan voor de lagere inkomenscategorieën, terwijl het waarschijnlijk is dat hier wel degelijk sprake is van een pensioenvoorziening.

Betrouwbaarheidsmarges

Zoals bij alle onderzoeken zijn er ook hier marges op de uitkomsten. Oorzaken van de marges zijn onvolkomenheden in de gebruikte registraties en de methode.

In de tabellen is zowel voor de absolute aantallen als voor de percentages een schatting van de marge opgenomen. De marge is bepaald door het onderzoeksbestand te vergelijken met gegevens afkomstig van de pensioenfondsen (zie ook de volgende alinea). De marges zijn groter naarmate de aantallen kleiner zijn. Aantallen kleiner dan 10

duizend zijn daarom onderdrukt, evenals de bijbehorende percentages. De aantallen in de tabellen zijn afgerond op duizendtallen en de percentages op hele procenten.

Berekening van de betrouwbaarheidsmarges

Het CBS publiceert over opgebouwde aanspraken bij pensioenuitvoerders (pensioenfondsen en verzekeraars). Voor deze statistiek leveren pensioenfondsen gegevens over hun deelnemers aan het CBS. Naast gegevens over opgebouwde aanspraken wordt ook aangegeven of de deelnemer wel of niet actief pensioen opbouwt. Niet alle pensioenuitvoerders leveren gegevens: de dekking is ongeveer twee derde van alle pensioendeelnemers.

De gegevens van de pensioenuitvoerders zijn niet bruikbaar om de witte vlek op pensioengebied mee te bepalen. Wel kunnen deze gegevens gebruikt worden om de betrouwbaarheidsmarges op de geschatte witte vlek te bepalen, door koppeling van het onderzoeksbestand aan het bestand met actieve opbouwers van de pensioenfondsen. Het percentage van de witte vlek dat teruggevonden wordt in het actievenbestand is gebruikt om de marge op de uitkomsten te berekenen. Bij deze berekening moet wel rekening worden gehouden met het dekkingspercentage. Bovendien is strikt genomen de marge alleen bruikbaar om de ondergrens van de witte vlek te bepalen. In dit onderzoek is aangenomen dat de foutmarge naar boven en naar beneden gelijk is, en de marge dus ook toepasbaar is voor het bepalen van de bovengrens van de witte vlek.

Vergelijkbaarheid met onderzoek witte vlek 1996

In 1997 heeft RvB in opdracht van SZW gerapporteerd over de witte vlek in pensioenen in 1996. Bij het in kaart brengen van de witte vlek in 2007 is zoveel mogelijk aangesloten bij de populatieafbakening en uitsplitsingen van RvB. De onderzoeksmethodes verschillen echter dusdanig dat de absolute aantallen en percentages niet zonder meer vergelijkbaar zijn.

Steekproef versus registratie

Het grootste verschil is de onderzoeksopzet: de witte vlek in 1996 is bepaald op basis van steekproefonderzoek (onder 3 500 bedrijven, met een bruto respons van 30 procent). De witte vlek in 2007 is bepaald op basis van de polisadministratie (gegevens over alle 7 miljoen banen in Nederland).

In de steekproef van RvB is ook kwalitatieve informatie beschikbaar (bijvoorbeeld over uitsluitingsgronden). In registraties is deze informatie niet te vinden.

De steekproef vraagt expliciet of werkgevers een pensioenvoorziening voor de werknemers hebben – ook regelingen voor premievrij pensioen, via een bedrijfstakpensioenfonds en regelingen buiten de tweede pijler komen hiermee mogelijk in beeld. Op basis van de registraties is het herkennen van deze regelingen problematisch.

Het gebruik van registraties zorgt voor meer uniformiteit in het begrip ‘wel of geen pensioenvoorziening’ (hangt niet af van interpretatie van een vragenlijst). Bovendien is er bij het gebruik van registraties geen risico op selectiviteit van de respons.

Populatieafbakening

De onderzoekspopulatie is vergelijkbaar met de populatie van het onderzoek naar de witte vlek in 1996. Verschillen zijn:

- De populatie in 1996 is gebaseerd op alle werknemers ultimo september. De populatie in 2007 bestaat uit alle werknemers ultimo december.
- De populatie in 1996 is gebaseerd op alle werknemers van 25-64 jaar. In 2007 zijn in twee tabellen ook gegevens opgenomen van 21-24 jarigen.

Overige verschillen

Voor de witte vlek in 1996 zijn de jaarinkomsten gebaseerd op het brutoloon en gecorrigeerd voor het aantal gewerkte uren. Voor de witte vlek in 2007 zijn de jaarinkomsten gebaseerd op het fiscaal jaarloon. Bovendien zijn de jaarinkomsten niet gecorrigeerd voor het aantal gewerkte uur (omdat de kwaliteit van het aantal gewerkte uren momenteel nog niet voldoende is om een betrouwbare correctie te maken).

In 1996 is aan een werkgever gevraagd of er een pensioenvoorziening geregeld is. Een witte werkgever is een bedrijf dat aangeeft geen regeling te hebben. In 2007 is op basis van de registratiegegevens over werknemers bepaald of een bedrijf een witte werkgever is. Een bedrijf is een witte werkgever als geen enkele werknemer een pensioenvoorziening heeft.

Toelichting bij de gebruikte begrippen

Allochtoon – Zie *Herkomstgeneratie*.

Autochtoon – Zie *Herkomstgeneratie*.

Baan – Een expliciete of impliciete arbeidsovereenkomst tussen een persoon en een economische eenheid waarin is vastgelegd dat arbeid zal worden verricht waartegen een (financiële) beloning staat. In dit onderzoek tellen banen mee als in die baan per maand minimaal 4 uur gewerkt is, en het loon voor de sociale verzekeringen positief is.

Bedrijf – Onderdeel van een onderneming gekenmerkt door autonomie en externe gerichtheid. Een bedrijf kan meer dan één vestiging omvatten. Ook komt het voor dat binnen een juridische eenheid verschillende onderdelen te onderscheiden zijn die wat betreft de productie zelfstandig opereren. Deze vormen dan evenzovele bedrijven. Dit laatste doet zich vooral voor bij grotere concerns met uiteenlopende activiteiten.

Bedrijfstakpensioenfonds – Een pensioenfonds ten behoeve van een of meer bedrijfstakken of delen van een bedrijfstak (artikel 1 Pensioenwet).

Dienstverband – Een baan van een persoon. Er wordt onderscheid gemaakt naar vaste en flexibele dienstverbanden. Oproepkrachten en uitzendkrachten hebben een flexibel dienstverband. Overige werknemers, waaronder ook stagiaires en werknemers werkend bij een sociale werkvoorziening, hebben een vast dienstverband.

Economische activiteit bedrijf – De verzameling van werkzaamheden, gericht op de productie van goederen en diensten. Het gaat hierbij niet alleen om activiteiten van het bedrijfsleven, maar ook om activiteiten van niet op winst gerichte instellingen en de overheid. De indeling naar economische activiteit is gebaseerd op de Standaardindeling Bedrijfsindeling (SBI). In dit onderzoek worden drie categorieën onderscheiden:

- landbouw, visserij, bouwnijverheid en industrie;
- commerciële dienstverlening;
- niet-commerciële dienstverlening.

Fiscaal jaarloon – Het loon waarover loonbelasting en premies voor de volksverzekeringen wordt afgedragen

Franchise – Het deel van het salaris waarover geen pensioenpremie wordt betaald en geen pensioen wordt opgebouwd. De franchise bestaat omdat iedereen die in Nederland woont in principe recht heeft op AOW, het pensioen is hier een aanvulling op. De franchise wordt gecorrigeerd voor het aantal gewerkte uren. De franchise verschilt per pensioenfonds en ligt voor een voltijd werknemer meestal tussen de 10 duizend en 15 duizend euro.

Grootte bedrijf – Het aantal werkenden (werkzame werknemers al dan niet in loondienst) bij het bedrijf.

Herkomstgeneratie – In de CBS-indeling naar herkomstgroepering worden werknemers ingedeeld op grond van hun geboorteland en dat van hun ouders. *Autochtonen* zijn

werknemers van wie beide ouders in Nederland geboren zijn. *Allochtonen* zijn werknemers van wie minstens één ouder in het buitenland geboren is.

Voor allochtonen wordt onderscheid gemaakt naar *generatie*. Een allochtoon die zelf in het buitenland is geboren, behoort tot de eerste generatie allochtonen. Een allochtoon die zelf in Nederland is geboren, is tweede generatie allochtoon.

Ondernemingspensioenfonds – een pensioenfonds verbonden aan een onderneming of aan een groep als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (artikel 1 Pensioenwet)

Werknemers met een AO-uitkering – Werknemers met inkomsten uit een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Deze uitkeringen worden verstrekt op grond van de wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en de wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ). Het hebben van een uitkering wordt vastgesteld volgens het betalingsconcept. Volgens het betalingsconcept heeft een persoon in een maand een uitkering als er recht is op de uitkering op de laatste vrijdag van die maand en er in die maand een uitbetaling is geweest.

Premievrij pensioen – Pensioen waarbij de werknemer geen pensioenpremies betaalt.

Spaarloon – Het deel van het brutoloon dat de werkgever op grond van de spaarloonregeling op een spaarrekening van de werknemer stort.

Werknemer – Een persoon die in een arbeidsovereenkomst afspraken met een economische eenheid maakt om arbeid te verrichten waartegenover een financiële beloning staat.

Witte vlek – Alle witte werknemers.

Witte werkgever – Bedrijf dat geen pensioenvoorziening kent die van de werkgever uitgaat.

Witte werknemer – Een werknemer zonder een pensioenregeling in de tweede pijler. Dit kan zowel een werknemer zijn die wel werkzaam is bij een bedrijf dat een pensioenregeling aanbiedt maar niet deelneemt aan deze pensioenregeling, als een werknemer die werkt bij een bedrijf dat geen pensioenregeling aanbiedt.

Afkortingen

ABR	Algemeen Bedrijven Register
AO	Arbeidsongeschiktheid
AOW	Algemene ouderdomswet
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CvB	Centrum voor Beleidsstatistiek
DNB	De Nederlandsche Bank
EWL	Enquête Werkgelegenheid en Lonen
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
RvB	Research voor Beleid
SBI	Standaard Bedrijfs Indeling
SER	Sociaal-Economische Raad
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VUT	Vervroegde uittreding
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAZ	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen
WIA	Wet Werk en inkomen naar Arbeidsvermogen
WML	Wettelijk minimum loon

Bijlage 1 Stappen onderzoeksmethode in detail

In de paragraaf Beschrijving van het onderzoek staan de hoofdlijnen van de onderzoeksmethode. Deze bijlage beschrijft een aantal stappen van de onderzoeksmethode in meer detail.

Stap 1. Pensioenpremie afdracht

De polisadministratie bevat de loonaangiftes per baan van bedrijven. Idealiter zouden de door werknemers betaalde pensioenpremies als een aparte post zijn opgenomen in de loonaangifte. Dat is echter helaas niet zo. De door werknemers betaalde pensioenpremies, premie vrijwillige pensioenmodules, premie VUT en de premie regeling invaliditeit/dood door ongeval zijn opgenomen in de 'aftrekposten alle heffingen' van de loonaangifte. De combinatie van deze premies noemen we in het vervolg pensioenpremies. In de 'Aftrekposten alle heffingen' mag echter ook het spaarloon opgenomen worden. In dat geval moet het spaarloon ook in de post loon in geld worden opgenomen. .

In de polisadministratie is ook de 'Aftrekposten alle heffingen' niet direct bekend. Wel zijn opgenomen:

- het loon voor de werknemersverzekeringen (LnSv);
- het loon in geld (LninGld);
- het loon niet in geld (WrdLn).

Hierbij geldt dat:

$LnSv = LninGld + WrdLn + Fooien \text{ en uitkeringen uit fondsen} - \text{Aftrekposten alle heffingen}$.

Ofwel:

$\text{Aftrekposten alle heffingen} - \text{Fooien en uitkeringen uit fondsen} = LninGld + WrdLn - LnSv$.

Met behulp van deze formule kunnen we de volgende uitspraken doen over de pensioenpremies die zijn betaald uit het brutoloon van de werknemer:

- A. Als $LninGld + WrdLn - LnSv > 0$

Dan geldt: Aftrekposten alle heffingen > Fooien en uitkeringen uit fondsen

Fooien en uitkeringen uit fondsen zijn altijd bedragen groter dan of gelijk aan nul. In dit geval is er dus zeker een bedrag afgedragen in het kader van de spaarloonregeling of pensioenpremie.

- B. Als $LninGld + WrdLn - LnSv = 0$

Dan geldt: Aftrekposten alle heffingen - Fooien en uitkeringen uit fondsen = 0

In dit geval zijn er twee mogelijkheden. Of zowel de Fooien en uitkeringen uit fondsen als de Aftrekposten alle heffingen zijn nul. In dat geval is er geen pensioenpremie of spaarloon betaald uit het brutoloon van de werknemer. Of de

Aftrekposten alle heffingen zijn niet nul maar wel exact gelijk aan de Fooien en uitkeringen uit fondsen. Die kans is echter zo klein dat we deze mogelijkheid niet meenemen.

C. Als $LninGld + WrdLn - LnSv < 0$

Dan geldt: Aftrekposten alle heffingen $<$ Fooien en uitkeringen uit fondsen

Er is geen pensioenpremie en spaarloon betaald uit het brutoloon van de werknemer, behalve wanneer deze kleiner was dan de Fooien en uitkeringen uit fondsen. Die kans is echter zo klein dat we deze mogelijkheid niet meenemen.

Werknemers in categorie A hebben een bedrag afgedragen voor spaarloon of pensioenpremie of beiden. Spaarloon is aan wettelijke regels gebonden: een persoon mag alleen aan een spaarloon regeling deelnemen als hij of zij sinds 1 januari van het jaar bij een bedrijf in dienst is. Bovendien mag maximaal 613 euro per jaar gespaard worden. Categorie A wordt daarmee verder verdeeld:

A.1 $LninGld + WrdLn - LnSv > 613$ euro óf baan gestart na 1/1/2007

Dan geldt: de persoon heeft zeker een bedrag aan pensioenpremies afgedragen.

A.2 0 euro $< LninGld + WrdLn - LnSv < 613$ euro

Dan geldt: de persoon heeft misschien een bedrag aan pensioenpremies afgedragen, maar mogelijk ook alleen aan spaarloon.

De uiteindelijke indeling is dan:

- zeker geen pensioenpremie afgedragen: categorie B en C;
- misschien pensioenpremie afgedragen, maar misschien alleen spaarloonafdracht: categorie A2;
- zeker pensioenpremie afgedragen: categorie A1.

Stap 2. Premievrij pensioen en bedrijfstakpensioen

Bij premievrij pensioen betaalt de werkgever alle pensioenpremies. De werknemers van deze werkgever dragen geen pensioen premie af, maar horen niet tot de witte vlek. Over de bedrijven met premievrije opbouw is informatie ingewonnen bij De Nederlandsche Bank (DNB). DNB heeft een overzicht geleverd van alle ondernemingspensioenfondsen die een regeling voor premievrij pensioen kennen. De ondernemingspensioenfondsen zijn handmatig gekoppeld aan de werknemers van het bedrijf. Uit de naam van het ondernemingspensioenfonds is in 90 procent van de gevallen te herleiden welk bedrijf bij dit ondernemingspensioenfonds hoort. In dit onderzoek is aangenomen dat alle werknemers die werken bij een bedrijf met een regeling voor premievrij pensioen ook deelnemen en dus pensioen opbouwen.

Naast ondernemingspensioenfondsen zijn er ook bedrijfstakpensioenfondsen. Het is voor bedrijven actief in een bedrijfstak waar een bedrijfstakpensioenfonds bestaat meestal verplicht deel te nemen aan dit bedrijfstakpensioenfonds, of anders een minstens vergelijkbare pensioenregeling aan te bieden. In dit onderzoek is aangenomen dat alle werknemers die werken bij een bedrijf actief in een bedrijfstak met een bedrijfstakpensioenfonds ook deelnemen en dus pensioen opbouwen.

Door combinatie van de gegevens over premieafdracht, premievrij pensioen en bedrijfstakpensioenen worden de banen verdeeld naar:

- zeker geen witte vlek (zeker pensioenpremie afgedragen, of premievrij pensioen, of bedrijfstakpensioenfonds);
- zeker wel witte vlek (zeker geen pensioenpremie afgedragen en geen premievrij pensioen en geen bedrijfstakpensioenfonds);
- misschien witte vlek (misschien pensioenpremie afgedragen en geen premievrij pensioen en geen bedrijfstakpensioenfonds).

Stap 3. Van banen naar werknemers

Alleen werknemers die in geen enkele baan pensioen opbouwen horen tot de witte vlek. Als werknemers slechts één baan hebben dan is de indeling van de persoon naar zeker geen, zeker wel of misschien witte vlek gelijk aan de indeling van de baan. Als werknemers meerdere banen hebben (ongeveer 5 procent van de onderzoekspopulatie) is het volgende schema gebruikt:

1. Minimaal één baan waarin zeker pensioen wordt opgebouwd -> persoon hoort zeker niet tot de witte vlek.
2. Alle banen zeker wel witte vlek -> persoon hoort zeker tot de witte vlek.
3. Alle banen misschien witte vlek -> persoon hoort tot misschien witte vlek.
4. Combinatie van banen in zeker wel witte vlek en misschien witte vlek -> persoon hoort tot de categorie van de baan met het hoogste loon.

Als er een baan met pensioenopbouw is dan zijn de gegevens van deze baan gebruikt voor de uitsplitsing in de tabellen naar fiscaal jaarloon, economische activiteit en grootte van het bedrijf. Als er geen baan is met pensioenopbouw zijn de gegevens van de baan met het hoogste loon gebruikt.

Stap 4. Schatten witte vlek

Om de omvang en de achtergrondkenmerken van de witte vlek te berekenen is het noodzakelijk een schatting te maken welk deel van de 'misschien witte vlek' daadwerkelijk tot de witte vlek behoort. De categorie 'misschien witte vlek' bestaat uit werknemers die alleen spaarloon hebben gespaard, alleen pensioenpremie hebben afgedragen, of allebei. De gegevens uit de polisadministratie geven hier geen uitsluitend over.

Tot 2005 voerde het CBS jaarlijks de Enquête Werkgelegenheid en Lonen uit (EWL). In deze enquête onder bedrijven werd wel direct waargenomen of werknemers pensioenpremie afdragen. Met behulp van de EWL is voor de categorie 'misschien witte vlek' geschat welk deel geen pensioenpremie afdraagt en dus tot de witte vlek behoort. Deze schatting is per tabel en per uitsplitsing uitgevoerd omdat het percentage niet constant is.

De schatting is gemaakt op basis van gegevens uit 2005. Uit ander onderzoek is bekend dat de deelname aan spaarloonregelingen tussen 2005 en 2007 is gedaald. Deze daling is echter van minimale invloed op de uiteindelijke uitkomsten.

Tabellenset

Tabellenoverzicht

Tabel 1	Werknemers en witte werknemers (21-64 jaar) met een fiscaal jaarloon boven het wettelijk minimum loon, ultimo 2007
Tabel 2	Werknemers en witte werknemers (25-64 jaar) met een fiscaal jaarloon boven het wettelijk minimum loon, ultimo 2007
Tabel 3	Witte werknemers (25-64 jaar) met een fiscaal jaarloon boven het wettelijk minimum loon naar wel of niet werkzaam bij een witte werkgever, ultimo 2007
Tabel 4	Werknemers en witte werknemers (21-64 jaar), ultimo 2007
Tabel 5	Bedrijven naar wel of geen witte werkgever, ultimo 2007

Tabel 1
Werknemers en witte werknemers (21–64 jaar) met een fiscaal jaarloon boven het wettelijk minimum loon, ultimo 2007

	21–24 jaar			21–24 jaar			25–64 jaar			25–64 jaar			25–64 jaar					
	w.o. witte werknemer			w.o. witte werknemer			W.o. witte werknemer			w.o. witte werknemer			w.o. witte werknemer					
	schatting marge			schatting marge			schatting marge			schatting marge			schatting marge					
	x 1 000			%			x 1 000			%			x 1 000			%		
Totaal	180	25	2	100	14	13	15	4 059	419	114	100	10	8	13				
<i>Geslacht</i>																		
Man	106	17	2	100	16	14	17	2 594	287	87	100	11	8	14				
Vrouw	74	.	.	100	.	.	.	1 465	131	26	100	9	7	11				
<i>Herkomstgeneratie</i>																		
Autochtoon	154	21	2	100	13	12	15	3 408	340	93	100	10	7	13				
1 ^e generatie allochtoon	.	.	.	100	.	.	.	379	48	13	100	13	9	16				
2 ^e generatie allochtoon	16	.	.	100	.	.	.	270	32	8	100	12	9	15				
<i>AO-uitkering</i>																		
Geen AO uitkering	180	25	2	100	14	13	15	3 997	413	111	100	10	8	13				
Wel een AO uitkering	.	.	.	100	.	.	.	62	.	.	100	.	.	.				
<i>Fiscaal jaarloon</i>																		
17 duizend euro–30 duizend euro ¹⁾	152	21	2	100	14	13	15	1 579	142	27	100	9	7	11				
30 duizend euro–60 duizend euro ²⁾	27	.	.	100	.	.	.	2 084	205	60	100	10	7	13				
Meer dan 60 duizend euro	.	.	.	100	.	.	.	396	77	26	100	19	13	26				
<i>Soort dienstverband</i>																		
Vast	172	23	2	100	14	12	15	3 984	402	110	100	10	7	13				
Flexibel	.	.	.	100	.	.	.	75	.	.	100	.	.	.				
<i>Economische activiteit bedrijf ³⁾</i>																		
Landbouw, visserij, bouwnijverheid en industrie	40	3	1	100	8	6	10	891	73	47	100	8	3	13				
Commerciële dienstverlening	84	21	2	100	25	23	27	1 713	329	55	100	19	16	22				
Niet-commerciële dienstverlening	57	.	.	100	.	.	.	1 454	17	6	100	1	1	2				
<i>Grootte bedrijf ³⁾</i>																		
1– 9 werkzame personen	27	.	.	100	.	.	.	345	86	11	100	25	22	28				
10–49 werkzame personen	44	.	.	100	.	.	.	709	95	20	100	13	11	16				
50–99 werkzame personen	14	.	.	100	.	.	.	321	33	7	100	10	8	13				
100 of meer werkzame personen	94	.	.	100	.	.	.	2 683	191	69	100	7	5	10				

Bron: CBS.

N.B. In de tabellen is de categorie onbekend niet opgenomen. Hierdoor tellen subtotaal niet altijd op tot het totaal.

¹⁾ 17 duizend euro is twaalf keer het wettelijk minimum bruto maandloon voor een volwassene op 1 januari 2007 plus 8 procent.

²⁾ 30 duizend euro is het bruto modaal inkomen, dat wil zeggen een inkomen net onder de voormalige grens van de zorgverzekeringswet. Dit is niet gelijk aan het statistisch modaal inkomen (het meest voorkomende inkomen).

³⁾ In het geval van meerdere banen is de indeling gebaseerd op de baan met het hoogste loon.

Tabel 2
Werknemers en witte werknemers (25–64 jaar) met een fiscaal jaarloon boven het wettelijk minimum loon, ultimo 2007

	Mannen w.o. witte werknemer			Mannen w.o. witte werknemer				Vrouwen w.o. witte werknemer			Vrouwen w.o. witte werknemer			
	x 1 000	schatting marge		%	schatting marge		%	schatting marge		%	schatting marge		%	
		ondergrens	bovengrens		ondergrens	bovengrens		ondergrens	bovengrens		ondergrens	bovengrens		
Totaal	2 594	287	87	100	11	8	14	1 465	131	26	100	9	7	11
<i>Leeftijd</i>														
25–49 jaar	1 826	220	66	100	12	8	16	1 121	111	22	100	10	8	12
50–64 jaar	768	67	21	100	9	6	11	343	20	4	100	6	5	7
<i>Herkomstgeneratie</i>														
Autochtoon	2 194	234	72	100	11	7	14	1 214	105	20	100	9	7	10
Allochtoon 1e generatie	236	33	9	100	14	10	18	143	15	4	100	11	8	14
Allochtoon 2e generatie	163	20	6	100	13	9	16	107	12	2	100	11	9	13
<i>AO-uitkering</i>														
Geen AO uitkering	2 551	283	85	100	11	8	14	1 446	130	26	100	9	7	11
Wel een AO uitkering	43	.	.	100	.	.	.	18	.	.	100	.	.	.
<i>Fiscaal jaarloon</i>														
17 duizend euro–30 duizend euro ¹⁾	683	72	15	100	11	8	13	896	71	12	100	8	7	9
30 duizend euro–60 duizend euro ²⁾	1 561	152	48	100	10	7	13	523	53	12	100	10	8	12
Meer dan 60 duizend euro	351	69	24	100	20	13	26	46	.	.	100	.	.	.
<i>Soort dienstverband</i>														
Vast	2 544	275	84	100	11	8	14	1 440	127	26	100	9	7	11
Flexibel	50	.	.	100	.	.	.	24	.	.	100	.	.	.
<i>Economische activiteit bedrijf ³⁾</i>														
Landbouw, visserij, bouwnijverheid en industrie	784	59	39	100	8	3	12	106	14	8	100	13	6	21
Commerciële dienstverlening	1 198	219	41	100	18	15	22	515	110	15	100	21	18	24
Niet-commerciële dienstverlening	612	10	3	100	2	1	2	842	.	.	100	.	.	.
<i>Grootte bedrijf ³⁾</i>														
1– 9 werkzame personen	246	57	8	100	23	20	26	99	29	3	100	29	26	32
10–49 werkzame personen	532	66	15	100	12	10	15	177	29	5	100	16	13	19
50–99 werkzame personen	232	25	5	100	11	8	13	89	.	.	100	.	.	.
100 of meer werkzame personen	1 584	133	54	100	8	5	12	1 099	58	15	100	5	4	7

Bron: CBS.

N.B. In de tabellen is de categorie onbekend niet opgenomen. Hierdoor tellen subtotalen niet altijd op tot het totaal.

¹⁾ 17 duizend euro is twaalf keer het wettelijk minimum bruto maandloon voor een volwassene op 1 januari 2007 plus 8 procent.

²⁾ 30 duizend euro is het bruto modaal inkomen, dat wil zeggen een inkomen net onder de voormalige grens van de verzekeringswet. Dit is niet gelijk aan het statistisch modaal inkomen (het meest voorkomende inkomen).

³⁾ In het geval van meerdere banen is de indeling gebaseerd op de baan met het hoogste loon.

Tabel 3

Witte werknemers (25–64 jaar) met een fiscaal jaarloon boven het wettelijk minimum loon naar wel of niet werkzaam bij een witte werkgever, ultimo 2007

	Totaal	Persoon is werkzaam bij witte werkgever	Persoon is niet werkzaam bij witte werkgever	Onbekend of persoon werkzaam is witte werkgever	Totaal	Persoon is werkzaam bij witte werkgever	Persoon is niet werkzaam bij witte werkgever	Onbekend of persoon werkzaam is witte werkgever
	x 1000				%			
Totaal	419	95	278	46	100	23	66	11
<i>Geslacht</i>								
Man	287	67	188	32	100	23	66	11
Vrouw	131	28	89	14	100	21	68	11
<i>Leeftijd</i>								
25–49 jaar	331	77	218	37	100	23	66	11
50–64 jaar	88	18	60	.	100	21	69	.
<i>Herkomstgeneratie</i>								
Autochtoon	340	76	225	38	100	22	66	11
Allochtoon 1e generatie	48	11	32	.	100	23	67	.
Allochtoon 2e generatie	32	.	21	.	100	.	65	.
<i>AO-uitkering</i>								
Geen AO uitkering	413	94	274	45	100	23	66	11
Wel een AO uitkering	.	.	.	.	100	.	.	.
<i>Fiscaal jaarloon</i>								
17 duizend euro–30 duizend euro ¹⁾	142	37	89	16	100	26	63	11
30 duizend euro–60 duizend euro ²⁾	205	43	139	23	100	21	68	11
Meer dan 60 duizend euro	77	15	54	.	100	19	70	.
<i>Soort dienstverband</i>								
Vast	402	94	262	45	100	23	65	11
Flexibel	16	.	.	.	100	.	.	.
<i>Economische activiteit bedrijf ³⁾</i>								
Landbouw, visserij, bouwnijverheid en industrie	73	16	49	.	100	22	67	.
Commerciële dienstverlening	329	72	222	35	100	22	67	11
Niet-commerciële dienstverlening	17	.	.	.	100	.	.	.
<i>Grootte bedrijf ³⁾</i>								
1– 9 werkzame personen	86	48	22	16	100	56	25	19
10–49 werkzame personen	95	25	54	16	100	27	57	17
50–99 werkzame personen	33	.	23	.	100	.	69	.
100 of meer werkzame personen	191	15	163	13	100	8	85	7

Bron: CBS.

N.B. In de tabellen is de categorie onbekend niet opgenomen. Hierdoor tellen subtotaal niet altijd op tot het totaal.

¹⁾ 17 duizend euro is twaalf keer het wettelijk minimum bruto maandloon voor een volwassene op 1 januari 2007 plus 8 procent.²⁾ 30 duizend euro is het bruto modaal inkomen, dat wil zeggen een inkomen net onder de voormalige grens van de zorgverzekeringswet. Dit is niet gelijk aan het statistisch modaal inkomen (het meest voorkomende inkomen).³⁾ In het geval van meerdere banen is de indeling gebaseerd op de baan met het hoogste loon.

Schatting marge

Persoon is werkzaam bij witte werkgever			Persoon is niet werkzaam bij witte werkgever			Onbekend of persoon werkzaam is witte werkgever		
	ondergrens	bovengrens		ondergrens	bovengrens		ondergrens	bovengrens
<i>x 1 000</i>	%		<i>x 1 000</i>	%		<i>x 1 000</i>	%	
17	19	27	95	44	89	8	9	13
12	19	28	73	40	91	6	9	13
4	18	25	21	52	84	2	9	12
13	19	27	74	43	88	7	9	13
3	17	25	21	45	92	.	.	.
14	18	27	78	44	89	7	9	13
1	20	26	11	44	91	.	.	.
.	.	.	6	45	85	.	.	.
16	19	27	93	44	89	8	9	13
.	.	.	.	.	.	.	.	.
5	23	30	20	48	77	3	9	13
8	17	25	50	43	92	4	9	13
3	15	24	22	42	99	.	.	.
16	19	28	90	43	88	8	9	13
.	.	.	.	.	.	.	.	.
4	17	28	44	7	100	.	.	.
10	19	25	40	55	80	6	9	12
.	.	.	.	.	.	.	.	.
5	50	62	4	20	30	2	16	21
5	21	32	12	45	69	4	13	21
.	.	.	5	54	84	.	.	.
4	5	10	64	52	100	2	6	8

Tabel 4
Werknemers en witte werknemers (21–64 jaar), ultimo 2007

	Totaal	w.o. witte werknemer		Totaal	w.o. witte werknemer		
		schatting marge			schatting marge		
		ondergrens	bovengrens		ondergrens	bovengrens	
	x 1 000			%			
Totaal	6 133	681	168	100	11	8	14
<i>Leeftijd</i>							
21–24 jaar	558	88	10	100	16	14	18
25–29 jaar	759	101	18	100	13	11	16
30–39 jaar	1 646	201	52	100	12	9	15
40–49 jaar	1 701	165	47	100	10	7	12
50–59 jaar	1 258	99	27	100	8	6	10
60–64 jaar	210	24	6	100	12	9	15
<i>Geslacht</i>							
Man	3 319	411	119	100	12	9	16
Vrouw	2 814	269	47	100	10	8	11
<i>Herkomstgeneratie</i>							
Autochtoon	5 035	537	134	100	11	8	13
Allochtoon 1e generatie	640	83	20	100	13	10	16
Allochtoon 2e generatie	448	59	13	100	13	10	16
<i>AO-uitkering</i>							
Geen AO uitkering	6 010	667	162	100	11	8	14
Wel een AO uitkering	123	14	6	100	11	6	17
<i>Fiscaal jaarloon</i>							
Minder dan 17 duizend euro ¹⁾	1 894	237	40	100	13	10	15
17 duizend euro– 30 duizend euro	1 731	163	29	100	9	8	11
30 duizend euro– 60 duizend euro ²⁾	2 111	210	61	100	10	7	13
Meer dan 60 duizend euro	397	77	26	100	19	13	26
<i>Soort dienstverband</i>							
Vast	5 700	618	154	100	11	8	14
Flexibel	433	.	.	100	.	.	.
<i>Economische activiteit bedrijf ³⁾</i>							
Landbouw, visserij, bouwnijverheid en industrie	1 103	93	54	100	8	4	13
Commerciële dienstverlening	2 920	553	89	100	19	16	22
Niet-commerciële dienstverlening	2 108	39	11	100	2	1	2
<i>Grootte bedrijf ³⁾</i>							
1–9 werkzame personen	747	176	23	100	24	21	27
10–49 werkzame personen	1 108	167	34	100	15	12	18
50–99 werkzame personen	464	57	11	100	12	10	15
100 of meer werkzame personen	3 813	267	92	100	7	5	9

Bron: CBS.

N.B. In de tabellen is de categorie onbekend niet opgenomen. Hierdoor tellen subtotalen niet altijd op tot het totaal.

¹⁾ 17 duizend euro is twaalf keer het wettelijk minimum bruto maandloon voor een volwassene op 1 januari 2007 plus 8 procent.

²⁾ 30 duizend euro is het bruto modaal inkomen, dat wil zeggen een inkomen net onder de voormalige grens van de zorgverzekeringswet. Dit is niet gelijk aan het statistisch modaal inkomen (het meest voorkomende inkomen).

³⁾ In het geval van meerdere banen is de indeling gebaseerd op de baan met het hoogste loon.

Tabel 5
Bedrijven naar wel of geen witte werkgever, ultimo 2007

	Totaal	Witte werkgever	Geen witte werkgever	Onbekend wel of niet witte werkgever
	%			
Totaal	100	16	79	5
<i>Economische activiteit bedrijf</i>				
Landbouw, visserij, bouwnijverheid en industrie	100	4	93	3
Commerciële dienstverlening	100	21	73	6
Niet-commerciële dienstverlening	100	12	86	2
<i>Grootte bedrijf</i>				
1– 9 werkzame personen	100	20	75	5
10–49 werkzame personen	100	5	92	3
50–99 werkzame personen	100	3	96	2
100 of meer werkzame personen	100	2	97	1

Bron: CBS.